

VII. SZEKCIÓ

A pandémia és a veszélyhelyzeti működés hatása az egészségügyi ellátásban III.

Mindennapok nehézségei a fogászati alap- és szakellátásban a pandémia alatt

Bory Éva

*Pécsi Tudományegyetem Klinikai Központ
Fogászati és Szájsebészeti Klinika, Pécs*

Az egészségügyi ellátórendszerre nagy hatással volt a Covid-19 okozta járványügyi helyzet. Nemcsak a fekvőbeteg-, de a járóbeteg alap- és szakellátás területén is szükség volt a változtatásokra. A régi betegutak megváltoztak, új ellátási protokollok és utasítások szerint működtettük a PTE Klinikai Központ Fogászati és Szájsebészeti Klinikát.

Előadásommal szeretném röviden bemutatni, hogy szakdolgozói szemmel miben változott klinikánk működése, milyen nehézségekkel kellett megküzdenünk.

Kérdőív segítségével mértem fel klinikánk szakdolgozóinak véleményét a pandémia időszakáról, hiszen a megszokottnál is nagyobb nyomást került kollegáinkra.

A félmérés kapcsán felmerült nehézségek: a plusz védőfelszerelésekhez való alkalmazkodás, több adminisztráció, a páciensekkel való kommunikációk, a berendezések átszervezése egy-egy kiesett páciens miatt. Általánosságban elmondható, hogy a dolgozóink nagy többségében a pszichés terhelés is fokozódott, hiszen saját és családjuk egészségét is féltették, illetve az első hullám kezdetén nem tudhatták, mikor és hogyan ér majd véget a pandémia.

A járványhelyzet rámutatott arra, hogy milyen fontos a jó kollektíva, a támogató

munkahely, csakis ezek segítségével csökkenthetjük a munka során fellépő pszichés és szomatikus terhelést és készülhetünk fel az újabb hullámok okozta mindennapi nehézségekre.

Kulcsfogalmak: pandémia, fogászati ellátás

Hova menjek? Betegutak pandémia idején. Kiút a labirintusból!

Szilágyi Edit

*Péterfy Sándor Utcai Kórház-Rendelőintézet
és Manninger Jenő Országos Traumatológiai
Intézet, Budapest*

A pandémia kezdetén a járóbeteg-ellátás igénybevétele jelentősen visszaesett, majd a 2. és 3. hullám idejére elértük a pandémia előtti esetszámot. Néhány beavatkozásra, vizsgálatra a betegek jelentős része csak távoli időpontot kapott. Ez azt jelenti, hogy akik nem tudják kivárni az időpontjukat, azok a kórházakban vagy a magánellátásban jelentkeznek vizsgálatra. A fekvőbeteg-ellátásban megjelenő járóbetegek az ellátásuk során további kórházi kapacitást vonnak el. A Covid-osztályok miatt már amúgy is túlterhelt kórházak terhelése tovább nő, egyre inkább elviselhetetlenné válik. A járvány az egészségügyi ellátórendszer minden szintjére hatással van. Az új helyzet új betegutak kialakítását és ellátást támogató eszközök bevezetését teszi szükségessé. Megnőtt a telemedicina gyakorlati jelentősége, egyre inkább elterjedőben van. Az

alapellátás kapuőri szerepének megerősítésére és a minél alacsonyabb szinten történő definitív ellátás megvalósítására kell törekednünk a szakma szabályainak betartása mellett. Az elmúlt időszak legszükségsebb törekvése a járványügyi prevenció, és az ezzel kapcsolatos preventív intézkedések hatása az egészségügyi ellátórendszer működésére. A megelőző intézkedések elfogadása, beépülése a mindennapjainkba egy hosszú folyamat része, mely hatással lesz az egészségügyi dolgozók munkájára és az ellátást igénybe vevőkre egyaránt. Azonban a prevenció intézkedésekkel egyidejűleg átalakított betegutak közzététele a lakosság informálása nem volt megfelelő, a betegek sokszor tanácstalanok. HOVA MENJEK? Ily módon egyre több beteg nem kapja meg a szükséges ellátást időben, miközben állapotuk tovább romlik, így később hosszabb, költségesebb kezeléssel lehet a megromlott életminőségen segíteni. A járványügyi intézkedéseknek köszönhetően az egészségügyi ellátórendszer átalakítása jelentősen megváltoztatta az ellátás rendszerét. Az alapellátás szerepe felértékelődött, hangsúlyosabb lett. Cél, hogy az ellátást alacsonyabb szinten kezdjük el, illetve valósítsuk is meg.

Kérdőíves felmérés során arra keresem a választ, hogy a páciensek mennyire tájékozottak, hogy egészségügyi panaszaikkal az egészségügyi ellátórendszer melyik szintjén hová forduljanak? Hogyan informálódnak a betegek az egészségügyi ellátási rendszert illetően? Tudják-e hogyan kérhetnek időpontot? Használnak-e elektronikus előjegyzési rendszert? Mennyire voltak elégedettek az ellátással a pandémia alatt? Elérhetőek voltak-e a számukra szükséges szolgáltatások? Tudják-e mit jelent a sürgős szükség? Hová kell fordulniuk akut panaszaikkal? Szükségesnek érznek-e több információt

az egészségügyi ellátásról? Ha igen milyen formában? Helyi sajtó, posztterek, internet stb. Telemedicina mint fogalom: tudják-e mit takar, használták-e az ellátás ezen formáját? Mi a véleményük a telemedicináról?

A kérdőívek kiosztására a Péterfy Kórház-Rendelőintézetben került sor 2022. június 1–30. között.

A kérdőív eredményeinek értékelését, és az általa szerzett tapasztalatokat szeretném megosztani az előadásom keretein belül.

Konklúzió: KIÚT A LABIRINTUSBÓL! Elképzelések, ötletek, megvalósíthatóság a minőségi betegellátás, illetve az ahhoz kapcsolódó betegutak átláthatóbbá tételében.

Kulcsfogalmak: betegutak, telemedicina, akut ellátás, szakellátás, tájékoztatás, elektronikus előjegyzési rendszer

A nem Covid-betegek jogainak sérülése a pandémia idején

Szűcs-Vámosi Ágnes

Tóth Ilona Egészségügyi Szolgálat, Budapest

A pandémia, az utóbbi évtizedek legnagyobb járványa nem várt helyzet elé állította az emberiséget az élet minden területén, különösen az egészségügyi ellátórendszerben. A tömeges fertőzőbeteg-ellátás mellett lehetővé kellett tenni az egyéb egészségügyi szolgáltatások elérhetőségét. Érvényesülhetett-e a nem Covid-betegek egészségügyi ellátáshoz, emberi méltósághoz, kapcsolattartáshoz való joga?

Esetismertetések módszerével a betegjogok sérülésének bemutatása az alap-, járó- és fekvőbeteg-ellátásból.

Az esetek között: háziorvosi ellátás az ablakon át, 4:1 beteg-ápoló-arány az intenzív osztályon, folyamatos gondozást igénylő, de hazabocsátott pszichiátriai beteg. A fel-

dolgozás nem fogalmaz meg kritikát sem a döntéshozás, sem az ellátás felé, csak tényeket ír le és a fejlődés útját keresi.

Nem érvényesült megfelelően az egészségügyi ellátáshoz való jog. Nagymértékben sérült egyes betegek orvosi titoktartáshoz való joga. Sérült az emberi méltósághoz való alapvető jog. A pandémia ideje alatt legnagyobb mértékben a kapcsolattartás joga volt érintett. Idős, demens betegek látogatók nélkül, szülő nők hozzátartozó nélkül, kórházi ellátást igénylő gyermekek a szüleik nélkül, agonizáló betegek búcsú és utolsó kenet felvétele nélkül voltak kénytelenek elviselni az ellátást, míg le nem csendesedett a járvány, és meg nem született a mára már sokkal könnyebben elviselhető látogatási rend.

A világjárvány alapjaiban változtatta meg a páciensek és az egészségügyi intézmények közötti viszonyokat. Nem volt idő a változásokra felkészülni, a döntéshozóknak napról napra kellett eljárásrendeket megalkotni a járvány felszámolása, a veszélyhelyzet elhárítása érdekében. Kollégáink egy része békeidőben is felesleges szabályzásnak véli a betegjogokat, a világjárvány idején egyszerű magyarázatot talált azok figyelmen kívül hagyására. A nem személyre szabott tájékoztatás oka a leterheltség. A teljesítőképesége határán lévő szakembereknek nagyon nehéz a betegjogok érvényesítésére koncentrálni.

Kulcsfogalmak: Covid-19-megbetegedés, pandémia, veszélyhelyzet, különleges jogrend, betegjogok sérülése, látogatási tilalom

Várándósok egészségmagatartása és várándósgondozás a pandémia idején

Molnárné Grestyák Anita Katalin,
Bulátkóné Gulyás Erika, Dr. Jávorné Erdei Renáta, Gábriné Éles Krisztina
Debreceni Egyetem Klinikai Központ, Debrecen

A Covid-19 egy légzőszervi, légúti megbetegedés, melyet a SARS-CoV-2 nevű koronavírus okoz. A WHO 2020. március 11-én hirdette ki a világjárvány megjelenését. A koronavírussal fertőzött kismamák többsége enyhe tünetekkel vészeli át a megbetegedést, azonban van, amikor a vírus olyan súlyos tüneteket okoz, hogy akár intenzív ellátás válik szükségessé. Kutatásunkban célunk volt felmérni a várándósok egészségmagatartási szokásait a pandémia idején, továbbá feltérképeztük, hogyan változott a várándósok ellátása.

Egy keresztmetszeti vizsgálat során saját szerkesztésű kérdőív segítségével a Debreceni Egyetem Klinikai Központ (DEKK) Szülészeti és Nőgyógyászati Klinikáján több mint 300 várándós egészségmagatartását vizsgáltuk a pandémia idején, továbbá elemzést készítettünk a várándósok ellátásával kapcsolatban bevezetésre került új protokollok kapcsán.

A kutatás során visszaérkezett kérdőívek eredményei alapján elmondható, hogy a saját egészségét a várándósok nagy része leginkább jónak, illetve nagyon jónak ítélte meg, azonban még mindig akadnak olyan várándósok, akik nem rendelkeznek kellő ismeretekkel a jelenlegi járványügyi helyzetben megfelelő egészségmagatartással kapcsolatban. Elemzéseinkből látható, hogy a várándósok ellátása teljesen átalakult, a járvány terjedésének csökkentése ér-

dekében két intézmény integrációjával részben új protokoll jelent meg, és Covid-zóna került kialakításra a hatékonyabb betegellátás érdekében.

A vírus terjedésének megfékezésére új irányokat kellett találni az egészségügyi ellátórendszerben, amelyek hatékonyan szolgálják a rendszer működését és a várandósgondozást. A kutatás eredményeinek birtokában várhatóan rálátást kapunk a várandósok egészségmagatartását befolyásoló tényezőkre, továbbá a vizsgálatunk segíti a későbbi járványkezelési stratégiák és új protokollok kialakítását.

Kulcsfogalmak: várandós, egészségmagatartás, pandémia

Oltunk, tehát vagyunk? Avagy élet a Péterfy oltóponton

Hegedüs Boglárka, Bokor Erika, Duczáné Nagy Erika Ildikó

Péterfy Sándor Utcai Kórház-Rendelőintézet, Budapest

Előadásunkban szeretnénk bemutatni az oltóponton végzett – és jelenleg is tartó munkát, a csapatot, ami a kezdeti káoszából családdá alakult. A Covid-19 elleni vakcinák megjelenését követően, a Péterfy Kórház Oltópontján 2021. január 6-án kezdtük meg az oltások beadását. A vakcináció fontossága megkérdőjelezhetetlen, hiszen jelenleg nincs más lehetőségünk a fertőzés megakadályozására. Az oltópont nem mint önálló egység van jelen a kórházunk életében, az ott dolgozók a munkaidejük terhére, vagy azon túl teljesítik a feladatokat, szükség esetén akár hétvégén is.

A kezdetektől több mint 150 kolléga vett

– és vesz – részt napjainkban is a munkában (mindig a szükséges létszám), akik intézményünk különböző szakterületeiről (fekvőbeteg-ellátás, járóbeteg-ellátás, gazdasági-műszaki terület) érkeznek. Az oltópont munkájában közvetve vagy közvetlenül az intézet valamennyi munkatársa részt vett. A jól működő oltópont, közös sikerünk.

2021. január 6. óta kb. 87 600 oltást adtunk be, de ez a szám folyamatosan növekszik, hiszen az oltópont jelenleg is működik. Sokat vett el tőlünk a Covid, de sokat is adott. Több évtizede egy intézményben dolgozók ismerték meg igazán egymást. Olyan csapat jött létre, akikre mindig lehet számítani, mindenki szívesen jönnek oltani, mert az oltópont hangulata mindenkire pozitív hatással van. Számos programot is szerveztünk az eltelt több mint egy évben (amennyire az éppen aktuális hullám megengedte), ahol vidám jó hangulatban, „egymás kezét fogva” lehetett egy kicsit kiengedi a feszültséget. Vetélkedőt szerveztünk és az oltópont indulója is megszületett az „1. éves születésnapunkra”. Jelenleg táncos produkciót gyakorlunk a következő csapatépítő programra. Az oltakozók visszajelzéseiről is szeretnénk beszámolni előadásunkban.

Bízunk benne, hogy a Covidot el fogjuk tudni engedni, de ha nem, mi akkor is itt leszünk és „Oltunk, mert vagyunk!”

A CSAPAT-ot mindenképpen meg akarjuk őrizni, együtt várjuk a kihívásokat!

Kulcsfogalmak: vakcináció fontossága, oltópont, „oltunk, mert vagyunk”, csapatmunka

Radiográfusok kiegészi szintjének felmérése Covid-19-pandémia idején

Jenei Tímea¹, Kövesdi Orsolya Liza²,
Petőné Dr. Csima Melinda³, Sipos Dávid⁴

¹Fejér Megyei Szent György Egyetemi
Oktató Kórház, Székesfehérvár

²Help-MR Diagnosztika Kft., Pécsi
Tudományegyetem Egészségtudományi Kar
Képalkotó Diagnosztikai Tanszék, Pécs

³Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Kaposvári Campus, Pécsi Tudomány-
egyetem Egészségtudományi Kar, Pécs

⁴Somogy Megyei Kaposi Mór Oktató
Kórház – Dr. Baka József Diagnosztikai,
Onkoradiológiai, Kutatási és Oktatási
Központ, Kaposvár

A Covid-19-pandémia világszerte nehézségeket idézett elő, főként az egészségügyi ellátórendszerek működésében. Kutatásunk célja volt felmérni a sürgősségi betegellátó egységek radiográfusai között a kiegészi mértékét, hiszen a koronavírusjárvány során komoly mentális kihívásokkal szembesülnek, amely hatást gyakorolhat a kiegészi szintjükre is.

Felmérésünket 2021. január és március között végeztük a Magyar Radiográfusok Egyesületének adatbázisában regisztrált radiográfusok körében, saját szerkesztésű kérdéseket, valamint a nemzetközileg validált Maslach Burnout Inventory-t tartalmazó online kérdőív segítségével. Statisztikai feldolgozásunk SPSS 23.0 szoftverrel készült parametrikus és non-parametrikus próbákat alkalmazva ($p < 0,05$).

Adattisztítást követően 260 ($n=260$) a válasszadók eredményét elemeztük. A 26–35 éves korcsoport, valamint a 6–10 éves egészségügyi tapasztalattal rendelkező radiográfusok deperszonalizáció ($p=0,05$) és érzelmi kimerülés ($p=0,05$) értékei szignifikánsan magasabbnak bizonyultak. Az intézményen

belüli áthelyezés szignifikánsan emelte a deperszonalizáció ($p=0,05$) és személyes hatékonyság ($p=0,05$) dimenzió értékeit. Azon radiográfusok, akik közeli barátai között igazolt Covid-19-fertőzés volt kimutatható, emelkedett deperszonalizációs ($p=0,05$) és érzelmi kimerülés ($p=0,05$) értékekkel rendelkeztek.

A 26–30 és a 31–35 éves radiográfusok, továbbá pályájukat 6–10 éve gyakorlók a legérzékenyebbek a kiegészi deperszonalizáció és érzelmi kimerülés dimenziójában. A koronavírus jelenléte a közeli barátok körében szignifikánsan emelte a deperszonalizáció és érzelmi kimerülés dimenzió értékeit. Az emelkedett paraméterek jelző értékei lehetnek a Covid-19-járvány mentális következményének. Szükségszerű foglalkozni a sürgősségi osztályon dolgozó radiográfusok pszichológiai jóllétével, megelőzve ezzel a kiegészi mértékének növekedését.

Kulcsfogalmak: radiográfus, kiegészi, Covid-19, Maslach Burnout Inventory

„Covidos” elhunytak ellátása a Pathológián

Sziráczki Erika

Zala Megyei Szent Rafael Kórház,
Zalaegerszeg

A „Covidos” elhunytak ellátása boncmestéri feladat, ugyanúgy, mint a többi intézeti, illetve területről beszállított halott esetében. Sajnos a Covid-19-vírus megjelenése „felborította” a napi megszokott rutinunkat. Szinte minden területen történtek változások a halottakkal kapcsolatban.

Többek között, amibe „beleszólt” a vírus: hozzátartozók fogadása, tájékoztatása; boncterem előkészítése (fertőtlenítő olda-

tok készítése, badellák, „sárga” zsákok ki-
helyezése, ruhák szétválogatása); Covid-19-
pozitív vagy gyanús elhunytak boncolása,
mellőzése; temetkezési szolgáltatókkal való
egyeztetés, szállítással kapcsolatos teendők;
ezen elhunytak végtisztességre történő elő-
készítése; be- és kizsilipelés a munkafolya-
mathoz; boncterem és hozzá tartozó he-
lyiségek takarítása, fertőtlenítése; tárolási
kapacitások telítődésének monitorozása,
délutáni megbeszélés; bonctermi demonst-
ráció szüneteltetése.

Előadásommal kapcsolatban szeretném
Önöknek is bemutatni, hogy a SARS-CoV-
2-vírus megjelenése miatt, mi boncmeste-
rek is a „sűrűjében” dolgoztunk, dolgozunk.

A kezdeti nehézségek ellenére mondhatjuk,
hogy sikeresen teljesítettük az eléünk gördü-
lő akadályokat, még akkor is, ha sokszor in-
kább feladtuk volna. Tudtuk legbelül, hogy
a hozzátartozók már csak ránk számíthat-
nak, hogy elhunytjuk megkapja a neki járó
végtisztességet.

Bízunk benne, hogy bármilyen világjár-
vány, vírus is érint bennünket, talpraesett-
ségünknek, elhivatottságunknak és kitartá-
sunknak köszönhetően mindent át fogunk
vészelni ugyanígy!

*Kulcsfogalmak: „Covidos” elhunytak, be- és
kizsilipelés, végtisztességre felkészítés, bonco-
lás, mellőzés, fertőtlenítés*